

POKROK ZÁPADU

ENTERED AT THE POST OFFICE AT OMAHA, NEB., AS SECOND-CLASS MATTER.

Založen 1871.—Ročník XXVIII.

OMAHA, NEBR., V ÚTERÝ DNE 30. SRPNA 1898.

Dvojtýdenník: Ročník VI. číslo 100.

Slavný český den.

Tisíce krajanů se sjelo

Velikolepý průvod po městě způsobil nadšení a obdiv.

Slavnost na výstavišti velmi zdařila.

Sobotní český den nebyl jednou z těch slavností, na něž po "vystřízlivění" zapomínáme. Radostná upomínka naň bude žiti, dokud zahlazena nebude událostí ještě skvělejší. Není to žádnou irásí, řekneme-li, že českým dnem začala nová, slavnější kapitola současného dějin českých v širých krajinách zamississippijských. Na pouličních kárách, ve veřejných místnostech, slyšeli jsme vyjadřování nelibého obdivu se strany cizinců a to nikoli nám do očí, ale z hovořů, které jsme zaslechli. Český den nebyl pouze manifestací Čechů, nýbrž jednou z největších slavností, jakou kdy Omaha, toto srdce středního západu, viděla. Ačkoli první zásluha o tak znamenitý úspěch náležel místnímu obyvatelstvu českému, obětavým výborům, dámám i pánům, kteří po dlouhou dobu nezištně s píli mravěti na těch přemnohých detailech pracovali, byl to český venkov, hlavně ovšem nebraský venkov, který český den učinil nezapomenutelným. Podobného sbratření lidu česko-moravského nebyli jsme snad svědky. Český den na světové výstavě byl velikolepým — Chicago, kde přes 70 tisíc našich žije, samo uspořádání může slavnost velkou — avšak pochybujeme, že hostilo tenkrát tolik cizích krajanů, jako poměrně malá Omaha ve dnech právě uplynulých. Nechtalo se jich do set, ale do tisíců. V pátek už vypadalo to na naší třinácti, jak v Praze na Pfkopech. Po příjezdu každého vlaku nové a nové davu proudily do české osady a nedostatek bytů začal býti brzy pocíťován. Večer každý už věděl, že úspěch českého dne je zajištěn. A ještě v sobotu ráno přijížděli návštěvníci — až nebylo hnutí téměř v "českých" ulicích.

Počasi bylo jako na kakázku. Slunce vysílalo sice své palčivé paprsky na vypráhlou zemi, avšak bystrý váněk mírnil žár jejich a příjemně ochlazoval tváře, ať nadšením, neb únavou rozpálené.

Sefarování obrovského průvodu vyžádalo si snad více času, nežli bylo obmyšleno, avšak po půl jedné hodiny už veselé zvuky hudby a první divise, sokolská, hnula se od William ulice. Průvod pohyboval se dle programu dříve oznámeného a uveřejněného v časopisech a tu zastávkou bylo by zbytečně rozebírat celý pořad jeho. Byl velikolepý, nádherný. Neobvyklého lesku dodávaly mu ovšem allegorické vozy, z nichž některé byly s velikým nákladem vypraveny. Allegorické vozy spolkové rozříděny byly po různých divisích, kdežto vozy obchodní jely v pozadí. Přeháňené kočáry, jichž bylo jistě přes sto, dodávaly průvodu elegance a hudební kapely udržovaly "márující" při dobré náladě. Průvod, který vyžádal si téměř hodinu nežli přelšel, nevbuzoval snad nadšení jenom v české čtvrti. I ve městě pozdravován byl potleskem a vozy allegorické budily nelibý obdiv. Američanům nejlépe samlovaly se ovšem ty, které zobrazovaly naše vlastenectví a oddanost ke Kolumbiu.

Oba anglické denníky oplývají chválou o průvodu. "Bee" na příklad píše: "Průvod byl nejen jednou z nejzajímavějších stránek Českého dne, nýbrž pravým skvostem výstavního roku. Žádný přechod, lépe vypravěný a zajímavější průvod nikdy nebral se ulicemi města Omahy. Zvláště vynikajícími byly asi tučet allegorických vozů v průvodu a asi 15 kapel. Arranzérové odchýlili se od obyčejného způsobu shrnování všech rozličných částí průvodu v jedno a rozřídili je po celé řadě. Následkem toho nebylo žádné části průvodu, v kteréž by nebyla některá oddělení v stejnojmenné a sástoři v kterémž by nebylo hoj-

řování nemocných a péči o živé své členy. V oddělení to byla hudba schuylerská a tušime že pražská. Jednota Č. S. P. S. též nezůstala za jinými a ať nemohla vykázáti se valnou řadou členů, měla též v průvodu vyzdobený vůz. Za tímto oddělením následovali tři allegorické vozy, které těšily se velké pozornosti. Prvním byl vůz vypravěný loží Jan Hus Rytířů Pythiových a představující českou pohádku. V řázi uprostřed nalezala se vřla (děvče Reichova) a všechny čtyři strany vozu upraveny byly, aby představovaly pohádky a sice jedna o červené karkulce, druhá o perníkové chalupce, třetí o popelce a čtvrtá o zakleté princezně. V popředí byla česká svatba. Druhým byl historický vůz vypravěný dámskými sbory představující ženu českou, druhý a nyní. Zadní část vozu představovala vyšehradskou skálu s hradbami Vyšehradu. V stínu skály byla Libuše (paní Kalinová) se svými sestrami, pak Šárka a Vlasta a ženy české. V přední části vozu pak byla žena doby nové, učitelka, doktorka, ošetrovatelka, atd. Třetím vozem v tomto oddělení byl vůz představující Čechii. As padesát dívek oblečených v šat barev českých, nalezalo se na stupních a uprostřed nich Čechie, kterouž představovala Tonička Zikmundova.

Pak následovalo oddělení občanů, pro kteréž vypravěn byl též allegorický vůz. V popředí tohoto umístěno bylo dělo, při němž stáli na stráží vojínové. Na obou rozích čisti bylo nápisy "Manila" a "Santiago," značící, že též Čechové obětovali své životy a zdraví ve válce právě šťastně ukončené. Uprostřed vozu byl strýček Sam, v zadní části pak znázorněn byl průmysl, obchod, rolnictví a věda.

Oddělení katolické bylo zastoupeno mírou asi čtyřmi vozy. Nejen že spolky zdejší v četném počtu se zúčastnily, nýbrž seslepeny byly též členy českých katolických spolků z Weston, Prague, Wahoo, Plattsmouth a od jinud. Allegorický vůz v tomto oddělení představoval Karla IV. žehnajícího národu českému a byl jedním z nejnádhernější vypravěných. Karla IV. představoval p. F. Chleborád. As tři neb čtyři hudby účinkovaly v tomto oddělení a sice Fráňkova, Plattsmouthská a Westonská a tušime že ještě jedna venkovní.

Průvod uzavíralo oddělení různých občanů a konečně obchodnické vozy a kočáry soukromníků. Nejlépe a nejnákladněji vypravěný vůz byl asi vůz Pokroku Západu, kterýž znázorněno bylo působení tisku. Na voze nalezal se malý tiskářský lis, jakož i sázeč kasa, stolek redaktora, operator telefonu a telegrafista s potřebnou výpravou. Dvě dívky představovaly jedna dějiny a druhá slávu, znázorňující tak, že tisk právě tak slouží k zaznamenávání dějinných událostí, jako rozhlašování pověstí a slávy. Cestou rozmeteno bylo mezi diváky 25,000 výtisků letáků na tuhém papíře, upozorňující na hlavní pozoruhodné věci ve výstavě i v městě. Nákladním vozem v průvodu zastoupen byl Boston Store, jehož zakladatelé, jak známo, jsou rodem Češi, p. Brandeis se syny. Na voze představena byla budova Boston Store, kolem níž rozestaveny byly přiležitě palmy, v rozích pak nalezaly se čtyři dívky v národním kroji českém. Známý majitel masného krámu, pan V. F. Kuncel, měl v průvodu vůz znázorňující obchod jeho, uprostřed totiž poražené prase a při něm několik dělníků, kolkolem pak plechové a jiné nádoby na výroby feznické a pak výrobky uzensácké. Též pekař P. Vašek měl pěkně vypravěný vůz, znázorňující pečení, od zadělání až do upečení.

Téměř čtyřmílová procházka ku výstavišti dokončena byla bez větších nehod a když průvod dorazil ku branám a za ním i před ním proudily tam nepřehledné davy našich, doznali se ochotou vystavni hodnostářů, že výbor náš v předběžném vyjednávaní některak nepřeháněl, nýbrž že všem slabším svým nejšťastněji došl. Na vy-

stavě, kam oko pohlédlo, viděti bylo české tváře a slyšeti český hláhol. Nikdy zajisté nebude se diviti, že uprostřed veskeré té krásy, jakou skýtá nám výstava zamississippijská, hlavní myšlenka byla na vyprahlé hrdlo a žaludek hladem kručící. Pochybujeme, že je něco tak dobrého pro vytrvalé, jako čtyřmílová procházka. Pivnice a zábavné místnosti na Midway ožily a když hlad a žízeň ukojevy, nastoupena cesta do Auditoria, kde připraven byl zajímavý program.

V Auditorium. Již před druhou hodinou, na kterouž ustanoven byl počátek slavnosti v Auditoriu, počalo se toto plnití obecenstvem a když zahájena krátce po druhé hodině slavnost, byly prostranná síň i galerie naplněny skoro do posledního místa. Bylo tedy přítomno asi 5000 lidí. Na jevišti nalezali se předseda pořádacího výboru, pan Anton Kment, řečníci, zástupce městských úřadníků pokladník Edwards a zástupcové českého tisku, pp. J. Rosický a Stanislav Kostoryz. Místa tu sice bylo dost pro veskeré členy pořádacího výboru, všechny zástupce spolků, jímž příslušelo, aby prostranné jeviště vyplnily, avšak z nějaké neznámé příčiny se tak nestalo. Bylo mezi přítomnými i dosti vzácných hostů, kterýmž mělo se dostati pozvání k zaujímavým míst na jevišti, však nepochybně i to bylo opomenuto.

Prvním číslem na programu byla hudba a kapela McCookská přednesla tuto k úplné spokojenosti četné shromážděného obecenstva, vzdor tomu, že trvalo číslo toto skoro půl hodiny. Pan A. Kment na to zahájil slavnost stručnými slovy a představil co prvního řečníka mayora Moorese, kterýž uvítati má hosty jménem města. Tento rázem uvedl do dobré nálady přítomnou žertovnou poznámkou, že když vyzván byl k tomu, aby hosti uvítali, domníval se, že musí tak učiniti řečí českou a požádal ihned redaktora Rosického, aby jej nějaké přivítací řeči vycvičil, však tento odporčil mu plně čtení Pokroku Západu a ujistil jej, že v krátkosti půjde mu čestina jako hračka. Pak vyslovil se pochvalně o Čechách co amerických občanů, co třídě pracovitě, spóživě, svědomitě a poutivě. Potom porovnával rozlohu a počet obyvatelstva Čech s rozlohou Nebrasky, poukazuje k tomu, že kdyby Nebraska měla tolik obyvatelstva poměrně na své rozloze co mají Čechy, prospívalo by tu dvacet milionů lidí a připomenul značnou počtu obyvatelstva v Nebrasce, rodilého v Čechách, aneb českého původu, jakož i toho, že mezi Čechy v Nebrasce jsou mnozí mužové vynikající, jako ku příkladu vydavatel a redaktor Bee, pan Edward Rosewater, kterýž sám učinil více než kdy jiný pro zdar výstavy, kterýž byl jejím původcem a takřka tvůrcem a kterýž dojísta potěšen býti musí jejím zdarem, tak jako zdarem českého dne. Řeč svou skončil odevzdáním zlatých klíčů výboru a sice jednoho k otevření a druhého k uzavření města a vybízel všechny přítomné, aby se cítili jako doma.

Po mayorovi představen byl předsedou Kmentem druhý řečník dne toho, pan Edward Rosewater, aby uvítal účastníky jménem výstavního fiditelstva. Pan Kment v počátku řeči své připomenul, že pan Rosewater, ač vždy hrdě hlásí se při každé příležitosti ku krajanům svým a původu svému, přednese uvítací řeč anglicky, jelikož mu tato řeč běžnější a veskeré styky jeho a zaměstnání jeho je takměř na používání této řeči omezen. Pan Rosewater v úvodu řeči své pravil, že musí do nějaké míry opravit pana předsedu. Jest sice pravda, že v útlém svém mládí přijel do této země a že povolání jeho uvádí jej ve styk ustávný s lidmi kteří mluví jazykem v této zemi nejobvyklejším, jazykem anglickým, avšak přece proto nejen že nezapoměl řeč českou, kteréž v dětství svém se naučil, nýbrž jest mu vlastně skoro nejbližší, čehož důkazem je to, že přijde-li v rozmlení, dovede posud v řeči české nejlépe přechodu dáti

svým citům; anglicky že řečí dnešního dne proto, že byla mu ta úloha výborem přičtena. Pokračující pak dále, pravil, že připomíná si tu dobu, kdy on před 35 lety byl prvním a jediným českým osadníkem v Omaze. Vřak ejhle, dnešního dne Omaha čítá více Čechů nežli čítala tehdy veskerého obyvatelstva. Tak zrostla Omaha, tak zrostl veskerý západ a kdežto tehdy byl takměř poušť, chová nyní mnohé miliony obyvatelstva a mezi těmi mnohé desetitisíce krajanů českých. Připoměl, že před sedmi lety navštívil poprvé od opuštění staré vlasti tuto zemi a byl tehdy účastníkem stoleté výstavy, pořádané v Praze na počest první výstavy, která kdekoliv na celikém tomto světě kdy odbyvána byla. Na půdě české pořádaná byla první výstava průmyslová, kteráž ač ne světová, přece byla veledůležitou. Teprve o 50 roků později pořádaná byla velká londýnská výstava světová, kteréž následovaly pak všechny ostatní. Avšak Čechům přináležel čest a sláva, že oni byli prvními, kteříž postřehli důležitost výstav a kteří byli dosti podnikavými, aby první výstavu uspořádali. Vyprávěl, kterak jej zajímala výstava stoletá a kterak byl na ni hrdým. Zmínil se pak stručně o prospěchu, jež výstavy přináší a o svém potěšení, že vidí se zdarem provedenou výstavu, již podniklo město Omaha a potěšení to vrcholil v tom, že český den jest nejslavnějším ze všech, kterýž byl tak dalece za této výstavy pořádan kteroukoliv národností. Přávil, že vždy hlásí se s hrdostí a potěšením k rodu svému a to výsledkem českého dne pouze jen stupňováno a že nebyl nikdy hrdějším na svůj rod a původ, nežli jest v tom okamžiku, kdy stojí před tak obrovským shromážděním, shromážděním to lidu českého.

Po řeči p. Rosewatera zapěl smíšený pěvecký sbor Lyra, čítající ku 50 členům, zdaleka naší národní hymnu "Kde domov můj" a když potlesk síň burácející konce bráti nechtěl, zapěl též ještě americkou hymnu "America."

Po zpěvu přišel na řadu slavnostní řečník v jazyku anglickém, profesor Šimek. Pravil česky, že nemluví anglicky dle svého přání a dle své vůle, nýbrž ku přání výboru. Pak pokračoval anglicky. Uváděl, že obyvatelstvo této země jest smíšenou národností, v kteréž to co nejlepší ve všech v jedno spojeno a vznikl národ vlastnosti nepředstížitelných. Všichni Američané, bez ohledu na původ, milují tuto zem, svou vlast, jelikož jest velkou zemí svobody a volnosti. Někdy setkáváme se s lidmi, turozenci, kteří ve zlé nám vykládají naši lásku k řeči otců našich, k vlasti své rodné, k tomu národu, z něhož jsme pošli, kteří výtisky nám činí, jestli že vzpomínáme té hrudy země, v které stála kolébka naše. To ovšem my činíme z přirozených popudů a řečníku jest veliké uspokojení, že muž na západě nejvřehlasnějším, nejvíce vynikajícím, který byl tvůrcem výstavy, pan Edw. Rosewater, hrdě se hlásí k tomu, že kolébka jeho stála na půdě české. Vřak to že hlásíme se k rodu svému a pěstujeme plně mluvu otců svých není na závadu našemu vlastenectví americkému. My můžeme býti a jsme právě tak dobrými Američany, když pěstujeme cit český a učíme se znáti dějiny otců svých, jako kdybychom byli zrozeni na této půdě. Ba ještě lepšími. Národ český byl předním harcovníkem právu lidu a samosprávy. Hnutí v Čechách počátkem patnáctého století bylo hnutí lidové, bylo v zájmu svobody a právu lidu, oproti svévoli panujících tříd a jestli učíme se znáti dějiny země české, jestli učíme je znáti naše dětky, pak jim jen vřtěpujeme lásku ke svobodě, lásku ku zřízení této země. Tam v té naší vlasti nejdříve bojovalo o svobodu, kterou od nás učili se znáti jiní národové. Rovněž ti, kdož vychováni byli ve vlasti staré, přijdouce sem a požívají plnou měrou blaha jež úpiná volnost a svoboda přináší, nejsou méně lepšími vlastenci proto, že pěstují svůj cit národní. Zakusíce ve vlasti své útlaku a bespráví despotismu do syta, dovedou ces-

ťovatí svobody v této zemi. Loy-alita k této zemi nevadí jim v pěstování lásky vlastenecké ku svému národu a ku své řeči a naopak. Kdyby mělo dojiti ku sporům mezi Rakouskem a Spojenými Státy, není nejmenší pochybnosti, na které straně byly by jednomyslné sympatie veskerého lidu českého v Americe. Ani jedno ráme nepozvedlo by se v zájmu Rakouska a jeho vládců, nýbrž právě naopak, bylo by všem pobdkou, stavěti se pod prapor hvězdnatý a nic by nepotěžilo Čechy americké více, než kdyby Rakousko bylo důkladně pokořeno.

Když takto vložil, že Čecho-Američan je a může býti dobrým Čechem i dobrým Američanem, upozorňoval na to, že to podezřívání našich vlasteneckých myšlenek a tužeb pochází od lidí, jichž předkové byli Angličané a jichž sympatie tíhnou k rodné vlasti jejich předků, k Anglii. Vřak to mělo by nám býti spíše odstrašujícím příkladem a ne vzorem. Vřak ten boj svobody zde byl bojován proti útisku téže Anglie; vřak dějiny výboje Východní Indie a jiných držav anglických můžeme čísti jen s odporem a okli-vostí, nad tím ukrutenstvem a násilím jehož Anglie se dopouštěla. Čechové američtí nehodlají a nechtí zde budovati nějakou novou Čechii, ale také nechtí aby zde byla budována nějaká nová Anglie, aneb snad nové Německo, neb Irsko. Nechtí Amerika zůstane pro vždy Amerikou, zemí svobody pro všechny národy, poskytující volnost a svobodu všem národům, to jest přáním všech Čechů amerických.

Řeč pana Šimka zanechala hluboký dojem a nejen provázena, nýbrž častěji přerušována byla bouřlivým potleskem.

Po profesorovi Šimkovi následovala první řeč česká toho dne a sice pan Josef Humpal-Zemanov z Chicago, redaktor Zenských Listů. Býlo patrným, že učinila i zanechala mocný dojem. Pan Zemanov mluvil o nesmírné velikosti západu a porovnávala též se starou vlastí naší. Uváděla za příklady jednotlivé státy a jejich rozlohu, porovnávala je s částmi Evropy. Pak připomínala to nesmírné bohatství přírodní jež západ v sobě tají, jak bohatství půdy, kteréž zem vydává, jestliže byla pilnou rukou rolníka vzdělána, tak to bohatství hor a lesů, jež v západních státech nalezáme. Uváděla, že kdyby Texas samojediný byl tak hustě osazen, jako jsou osazeny Čechy, tedy že by měl sám tolik obyvatelstva, co nyní čítají celé Spojené Státy. Dovožovala pak, že velká budoucnost očekává tento širý kraj. Připomínala, že o jeho rozvoj mají velké zásluhy osadníci čeští a kterak obrovský tento sjezd jest důkazem nesmírného počtu upřímných a horlivých osadníků českých. Dovožovala, že ne ve velkých městech, kdež ty největší protivy se stýkají, kdež vedle největšího přepychu nalezáme též ten nejnižší stupeň bídy a strádání, nýbrž v tom západě, kdež převládá rolnictví, spóivá budoucnost národa. Ve velkých městech nejna že převládá korupce a poutivost v politice jest neznáma. S nejsvětějšími právy lidskými šachruje se tam nevědomitě. To však neděje se mezi volictvem venkovským. Poutivý a svědomitý občan, žijící neodviale a spokojeně na své farmě, nepěkně by přivítal politického sejdě, kterýž by chtěl to nejsvětější právo, právo voličské za mrzký žold mu odkoupiti. Rolnický lid tvoří jádro národa a to jádro zdravé, dobré, poutivé a neporobené jest tou jedinou oporou a nadějí země. Vřak také tou jedinou nadějí Čechů jest ten širý západ americký. Zde na západě udrží se ještě dlouho a dlouho naše dráhá sladká mluva česká neporobenou, kdy snad již v městech zanikati bude. A to bude zásluhou matek českých, neboť ty mají neocsnitelný a nevyvážitelný vliv na vychování svých dětí a dráhých. Tak dlouho pokud mluvy budou mluvit k dětkám svým jazykem českým, tak dlouho vychováány budou dětky v tom duchu českém. Vřakova pak

Rečkování na stránce 8.

Rečkování na stránce 8.

Rečkování na stránce 8.

Rečkování na stránce 8.

Rečkování na stránce 8.